

Postanowienie z dnia 13 stycznia 2006 r.

I UZ 47/05

Sprawa z odwołania od odmowy ustalenia wysokości emerytury w celu ustalenia świadczenia przedemerytalnego nie jest sprawą o przyznanie emerytury w rozumieniu art. 398² § 1 k.p.c., w której skarga kasacyjna jest dopuszczalna niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia.

Przewodniczący SSN Zbigniew Myszkowski, Sędziowie: SN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec, SA Zbigniew Korzeniowski (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 13 stycznia 2006 r. sprawy z odwołania Teresy Z. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w B. o ustalenie wysokości emerytury w celu ustalenia wysokości świadczenia przedemerytalnego, na skutek zażalenia ubezpieczonej na postanowienie Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 13 września 2005 r. [...]

o d d a l i ł zażalenie.

U z a s a d n i e

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Apelacyjny w Białymstoku odrzucił skargę kasacyjną Teresy Z. ze względu na wartość przedmiotu zaskarżenia. Zakład Ubezpieczeń Społecznych-Oddział w Z. decyzją z 26 października 2004 r. odmówił ustalenia wysokości jej emerytury w celu ustalenia wysokości świadczenia przedemerytalnego z braku 30 lat okresu uprawniającego do emerytury. Sąd Okręgowy w Łomży wyrokiem z 20 grudnia 2004 r. zmienił tę decyzję i ustalił, że odwołującej się przysługuje prawo do ustalenia wysokości emerytury w celu przyznania świadczenia przedemerytalnego. Po apelacji pozwanego organu rentowego i ustaleniu, że wnioskodawczyni nie ma 30 lat uprawniających do emerytury Sąd Apelacyjny w Białymstoku wyrokiem z 22 czerwca 2005 r. zmienił wyrok Sądu Okręgowego i oddalił odwołanie Teresy Z.

Skarga kasacyjna wartość przedmiotu zaskarżenia określiła na kwotę 7.261,20 zł, to jest jako wartość świadczenia przedemerytalnego w kwocie 605,10 zł za jeden rok (art. 22 k.p.c.).

Sąd Apelacyjny zaskarżonym postanowieniem odrzucił skargę kasacyjną na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c. w związku z art. 398² k.p.c. Stwierdził, że sprawa nie dotyczyła przyznania emerytury, a tylko ustalenia wysokości emerytury w celu ustalenia wysokości świadczenia przedemerytalnego, zatem dotyczyła prawa majątkowego i wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż dziesięć tysięcy złotych.

Zażalenie zarzuciło naruszenie przepisu art. 398² k.p.c. z tego względu, że przedmiotem sprawy nie było ustalenie wysokości świadczenia, ale ustalenie prawa, którego odmowa nastąpiła ze względu na niezasadne niezaliczenie do stażu emerytalnego okresu zatrudnienia w latach 1971-1974. Taki był przedmiot decyzji organu rentowego i o takim prawie pozytywnie orzekł Sąd Okręgowy ustalając wysokość emerytury w celu przyznania świadczenia przedemerytalnego. Przepis art. 398² k.p.c. w części ograniczającej prawo do złożenia skarg kasacyjnej z uwagi na przedmiot zaskarżenia nie miał wobec tego zastosowania. Na takim etapie niemożliwe było też wskazanie wartości przedmiotu sporu, bo „trudno oczekiwać aby strona sama ustaliła w tym celu hipotetyczną wartość emerytury”. Kwotę 7.261,20 zł wskazano jako wartość przedmiotu zaskarżenia aby wypełnić formalne wymogi. Skoro skarga kasacyjna przysługuje bez względu na wartość przedmiotu zaskarżenia, to służy to innym celom (np. zasądzeniu kosztów zastępstwa prawnego).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie nie jest zasadne i dlatego podlega oddaleniu. Dla jego oceny zasadnicze znaczenie ma rozstrzygnięcie, czy sprawa o ustalenie wysokości emerytury w celu ustalenia wysokości świadczenia przedemerytalnego jest sprawą o prawo majątkowe w rozumieniu art. 398² § 1 k.p.c., czy też jest sprawą o przyznanie emerytury, w której skarga kasacyjna przysługuje niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia.

Przedmiotem sprawy wynikającym z decyzji organu rentowego i następnie z wyroków Sądów obu instancji było ustalenie wysokości emerytury w celu ustalenia wysokości świadczenia przedemerytalnego. Przedmiotem tym nie było ustalenie prawa do emerytury. Zachodzi oczywista różnica między ustalaniem prawa do eme-

rytury na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 ze zm.), a ustalaniem wysokości emerytury w celu ustalenia wysokości świadczenia przedemerytalnego na podstawie ustawy z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu (jednolity tekst: Dz.U. z 2003 r. Nr 58, poz. 514 ze zm.) z tego zasadniczego względu, że nabycie prawa do emerytury wyklucza prawo do świadczenia przedemerytalnego, a tym samym potrzebę ustalenia wysokości emerytury w celu ustalenia wysokości świadczenia przedemerytalnego. Istota świadczenia przedemerytalnego polega właśnie na tym, że uzyskują je osoby, które nie nabyły jeszcze prawa do emerytury (art. 37n w związku z art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy z 14 grudnia 1994 r.). Taki sam wniosek wynika z ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych (Dz.U. Nr 120, poz. 1252 - art. 4 ust. 1 pkt 2 i pkt 3). Prawo do świadczenia przedemerytalnego ustaje w przypadku nabycia prawa do emerytury, jak również z dniem osiągnięcia wieku 60 lat przez kobietę i 65 lat przez mężczyznę, co oznacza, że poprzedza emeryturę, a zarazem ona je wyklucza. W związku z art. 30 nowej ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. sprawa podlegała rozpoznaniu jeszcze według przepisów ustawy z 14 grudnia 1994 r. Decyzja, którą wydawał tu organ rentowy na wniosek powiatowego urzędu pracy, w żadnej mierze nie była decyzją przyznającą prawo do emerytury zgodnie z art. 100 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Jej przedmiotem było ustalenie kwoty emerytury zgodnie z art. 53 tej ustawy w celu ustalenia wysokości świadczenia przedemerytalnego, gdyż kwota ta warunkowała wysokość świadczenia przedemerytalnego (art. 37k ust. 2 i 7a ustawy z 14 grudnia 1994 r.). Organ rentowy pełnił tu więc określoną funkcję wobec powiatowego urzędu pracy, co też uległo zmianie w nowej ustawie. Nigdy nie była to jednak decyzja dotycząca ustalenia prawa do emerytury, którą organ rentowy wydaje na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. Nr 137, poz. 887 ze zm.). Przedmiot i podstawa prawna tej decyzji były określone w art. 37k ustawy 14 grudnia 1994 r. Do tego postępowania odpowiednie zastosowanie miały przepisy dotyczące postępowania w sprawie świadczeń emerytalnych, a od decyzji w sprawie ustalenia wysokości emerytury w celu ustalenia wysokości świadczenia przedemerytalnego przysługiwały środki odwoławcze określone w odrębnych przepisach (art. 37k ust. 4 i 5), czyli takie jak w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych.

Zażalenie natomiast inaczej przedstawia przedmiot sprawy, gdyż argumentuje, że nie chodziło o ustalenie wysokości świadczenia, a o ustalenie prawa do świadczenia. Takie twierdzenie nie jest uzasadnione gdy odwołuje się do wyroku Sądu pierwszej instancji, który nie ustalił prawa do emerytury, a jedynie to, że odwołująca się miała prawo do ustalenia wysokości emerytury „w celu przyznania świadczenia przedemerytalnego”. Oznacza to więc, że nie rozstrzygnął inaczej niż według zasad wynikających z art. 37k. ustawy z 14 grudnia 1994 r. To, że później Sąd drugiej instancji rozstrzygnął negatywnie wobec odmowy zaliczenia okresu pracy, wcale nie znaczy, że rozstrzygnął o innym przedmiocie sprawy. Przepis art. 53 ustawy z 17 grudnia 1998 r. ustanawia algorytm ustalania wysokości emerytury i samo jej wyliczenie nie jest decydowaniem o prawie, a jedynie o jej wysokości. Nawet gdyby doszło do pozytywnego rozstrzygnięcia w sprawie, to w efekcie odwołująca się nie miałaby prawa do świadczenia emerytalnego, a tylko prawo do świadczenia przedemerytalnego. Odmowa ustalenia wysokości emerytury w celu ustalenia świadczenia przedemerytalnego, nawet gdy u podstaw kwestionuje okres zatrudnienia jako okres ubezpieczenia, nie jest sprawą o przyznanie emerytury w rozumieniu art. 398² § 1 k.p.c., w której skarga kasacyjna jest dopuszczalna niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia. Natomiast, jako że decyduje o wysokości świadczenia przedemerytalnego, to niewątpliwie jest to sprawa prawa majątkowego. Tutaj zaś wartość przedmiotu zaskarżenia oznaczona w skardze kasacyjnej według art. 22 k.p.c. jest niższa niż wartość dopuszczająca jej rozpoznanie.

Z tych motywów Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji na mocy art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c.

=====